Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

4 (471)
23 січня
2014 р.

Ви – розбойники неситі,
Голодні ворони,
По якому правдивому,
Святому закону
І землею, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте? Стережіться ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо!..

Тарас ШЕВЧЕНКО

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ДЕНЬ СВОБОДИ ВІД ЯНУКОВИЧА

Фальш, цинізм, аморальність нинішньої верховної влади просто вражає і не надається осмисленню. Вона довгий час вела нас у Європу, переконувала, що це її стратегічний курс і в останній момент – зрадила. Ще напередодні 30 листопада минулого року Янукович запевняв, що він аплодує студентам, молоді, яка вийшла на Майдан захищати європейські цінності, а наступного дня її жорстоко побив «Беркут». Перед зачисткою Майдану 11 грудня він же запевняв європейських і американських посланців, що силового розгону мітинґарів не буде, а вже вночі міліція била народ...

Згадаймо, у який фальшивий спосіб безсоромно на очах усього світу, вручну, без будь-якого обговорення ухвалили пакет антидемократичних законів, які обмежують усі наші свободи, записані у Конституції. З порушенням процедури їх тут же підписав голова парламенту В. Рибак. І без найменшої затримки – Президент. Хоч усі сподівалися, що він їх заветує. Щоправда, ніби-то обіцяв не оприлюднювати. Та знову обманув. І тепер нас можуть судити буквально за все, у чому захоче звинуватити влада: за наклеп, за збирання інформації про посадовців, за мирне зібрання, за друшляк на голові і тент на площі, за рух у колоні більше п'яти автівок, за користування Інтернетом, а за ґрант ви станете іноземним аґентом... Навіть за оприлюднення матеріалів історичного характеру, за фотографію, листівку, документ автор ризикує потрапити до в'язниці на термін до трьох років. Суд відтепер стає комуністичним трибуналом.

Скажімо, у нас є архівні документи, які доводять, що батько Януковича Федір Янукович був начальником німецької поліції Радушковського району Барановської області окупованої німцями Білорусії. Тепер їх оприлюднювати годі... А ще не можна пошукувати інформацію про протиправні дії співробітників міліції, прокуратури. Зрештою, цими законами звільнили від відповідальності тих, хто ухвалював побиття студентів 30 листопада і тих, хто їх бив. Як заявив Юрій Луценко, ми вже в тюрмі завбільшки з Україну.

І ось сьогодні зранку, 22 січня, коли пишу ці рядки, Янукович вітає український народ із Днем Соборності і Свободи і тут же подає урок цієї «свободи»: «Беркут» штурмує барикади, на яких українці відстоюють свої права і свободу, відняті у нас цією антинародною владою.

І відбирають не лише свободу, а й здоров'я і життя. Убито снайперським пострілом активіста Сергія Нігояна із Дніпропетровщини. Вранці 22 січня під час наступу «Беркуту» кулею в серце вбили ще двох мітинґарів. А скільки покалічених, залишились без очей, кінцівок... Стріляють же прицільно, в голову, в серце. Влада зробила їх інвалідами на все життя. І видається, чим більше жертв, тим краще для всього антинародного диктаторського режиму. Як пише Тетяна Чорновол, «це війна ворога України Віктора Януковича зі своїм народом... Він готовий пролити ріки крові, він готовий знищити нас. Він хоче царювати й передати царство у спадок...»

Про що можна говорити, про що можна домовлятися з ним? Вочевидь, ні Янукович, ні його опричники і не думають іти на якісь поступки. Вони просто хочуть зачистити Майдан і зачистити його в усій Україні, в наших серцях і помислах, утверджуючи жорстоку диктатуру.

Чи можемо ми погодитись на це?

Великий Шевченко наставляє: **борітеся – поборете, кайдани порвіте!..**

Богдан ВІВЧАР

НАШІ СВЯТА

СОБОРНІСТЬ НАВІКИ!

Прикарпаття відзначило 95-ту річницю Злуки – возз'єднання Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки в одну соборну Українську Народну Республіку.

Вчора біля пам'ятника творцям Злуки, до якого були покладені вінки, відбулося народне віче.

Промовці – Сергій Адамович, Михайло Верес, Роман Онуфріїв, Василь Попович та інші зазначали, що соборність – це одвічна тяглість українців усіх етнічних земель жити в одній своїй незалежній державі. І вона, хай на коротку історичну мить, 95 років тому відбулася. Але нині наша соборність, державність і незалежність знову під загрозою. Антиукраїнський, антинародний диктаторський режим В. Януковича розпочав війну з народом задля вічного панування на українській землі, продаючи її москалям. Тому потрібно нагально створювати фронт боротьби, створювати сотні самооборони, бо нашому поколінню випало утвердити нарешті нашу соборність, державність і незалежність навіки.

Теодор ДРОВНИЧ

СЕСІЯ РАД

В РЯДИ ОБОРОНЦІВ СТАВАЙ!

На «ручне» ухвалення Верховною Радою України 16 січня «драконівських» законів Івано-Франківська обласна рада відреаґувала тим, що у вівторок продовжила безстрокове друге пленарне засідання своєї позачергової 26-ої сесії. Йшлося про наростаюче протистояння між правлячим режимом і учасниками столичного та багатьох інших українських Євромайданів, між владою і народом.

Зрештою, протистояння помітне й на місцевому рівні. На сесійне засідання не прийшов голова облдержадміністрації – Василь Чуднов, представники правоохоронних та судових органів. Знехтували своїм обов'язком брати участь у сесії облради всі 11 членів депутатської фракції Партії реґіонів.

Як наголосив доповідач – голова обласної ради Василь Скрипничук, спонукали діяти обласну раду стрімка зміна й подальше загострення суспільно-політичної ситуації в Україні:

– 16 січня в стінах Верховної Ради відбулася безпрецедентна за своєю зухвалістю атака на базові права людини та громадянські свободи, якою поставлено під сумнів демократичну природу Української держави та відкрито шлях до масових репресій проти її громадян.

В. Скрипничук, кандидат юридичних наук, підсумував:

– Ці закони я вважаю недолугими, а їхнє дійсне правове значення – нікчемним. Вони свідчать про антидемократичні наміри тих, хто їх ухвалював, і не мають права на існування в незалежній Україні. У зв'язку з цим хотів би зацитувати англійського філософа Джона Локка: «Якщо хто-небудь із тих, хто перебуває при владі, перевищує дану йому за законом владу й використовує наявну в його розпорядженні силу для таких дій щодо підданих, які не дозволяє закон, то йому можна чинити опір, як і всякій іншій людині, яка силою зазіхає на права інших. Коли ж законодавці намагаються відняти і знищити власність народу або повернути його в рабство деспотичної влади, то вони ставлять себе в стан війни з народом, який унаслідок цього звільняється від обов'язку будь-якої подальшої покори їм».

Депутат Дмитро Захарук наголосив, що в Україні фактично почалася громадянська війна. На ці речі ми не повинні закривати для самозаспокоєння очі, а повинні адекватно й оперативно на них реаґувати. Як, скажімо, депутати Івано-Франківської міської ради, котрі 20 січня провели позачергову сесію на Вічевому майдані. Активісти Євромайдану закликали створювати у зв'язку з навислою загрозою для української незалежності загони самооборони, і їхній заклик знайшов цілковиту підтримку велелюдного віча. Отож хотів би звернутися до всіх прикарпатців:

– Україною править промосковська банда, тож маємо все зробити для зменшення її впливу на наш край і в тій боротьбі, яка нині ведеться, зайняти місце, гідне земляків Степана Бандери.

Письменник, Шевченківський лауреат Степан Пушик наголосив, що кілька вискочок із кримінальним минулим, котрі не мали нормального виховання, вчилися в школі будь-як, тепер хочуть переслідувати людей за те, що висміюють малограмотного, тупого, брехливого і водночас безпощадного владоможця, який ненавидить український народ, зате любить українські піт і кров... Забирайся геть, чоловіче, мені соромно перед моїм народом, що він має таких «вождів»! Ганебно, підло, підступно діють найвищі посадовці державної влади, забули, що неминуче настане час, коли за все те доведеться відповідати перед Господом Богом як не їм самим, то їхнім дітям.

Сьогодні кожен повинен думати не про власну хату, а про тих наших хлопців і дівчат, які в ці тривожні для України дні перебувають на столичному Майдані. Януковичі приходять і відходять, а український народ залишається.

Депутати Мирослав Карабін, Микола Семенюк, Манолій Піцуряк і Сергій Федорців, Ігор Шумега та Богдан Костинюк, перший заступник голови обласної ради Олександр Левицький та Степан Волковецький, Володимир Поліш закликали всіх чоловіків, гідних цього імені, з усвідомленням особистої відповідальності за долю нашої незалежності стати на захист Української держави.

Вчора депутати провели ще одне пленарне засідання на майдані Незалежності у Києві, підтвердивши рішення обласної ради, яке ухвалили 21 січня.

Н. К.

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО! ВІТАЄМО!

24 січня заступникові голови ОО ВУТ «Просвіта», відомому краєзнавцю, історику, культурно-громадському діячеві

ПЕТРОВІ АРСЕНИЧУ

виповнюється 80 років

Петро Арсенич – член НТШ, лауреат багатьох премій, заслужений працівник культури України, доцент Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Як науковець видав 26 книг, написав понад 1500 статтей з історії та культури Прикарпатського краю, брав участь в організації музеїв та багатьох виставок. Відомий своїми енциклопедичними знаннями, як чудовий екскурсовод, консультант багатьох документальних фільмів.

Особливу увагу приділяє вивченню національно-визвольних змагань в Україні на початку XX ст. Його публікації та лекції про українських січових стрільців, Західноукраїнську Народну Республіку, Українську Галицьку Армію, Українську Повстанську Армію з захопленням читає та слухає вся спільнота.

Петро Арсенич належить до тих, хто своєю невтомною діяльністю найбільше спричинився до національного відродження в нашому краї. За заслуги в боротьбі з тоталітарним комуністичним режимом йому було надане право на Великдень 15 квітня 1990 р. підняти на міській ратуші в обласному центрі синьо-жовтий прапор.

Український шляхтич за походженням, музеєзнавець за освітою, краєзнавець за покликанням Петро Арсенич своєю невтомною працею і сьогодні збагачує надбання нашої національної і духовної культури.

Просвітяни краю від душі зичать панові Петрові творчого довголіття і рясних Божих благословень.

Від імені Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

Відомого громадсько-просвітянського діяча, письменника, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, члена Ради міського об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, щирого українського патріота

СТЕПАНА ПУШИКА

сердечно вітаємо з 70-річчям!

Високодостойний ювіляре!

Бажаємо Вам найбільшого земного скарбу – міцного здоров'я, довголіття, Божого благословення, натхнення і творчих набутків у плідній діяльності на благо Української держави, здійснення всіх задумів, миру, злагоди, душевної гармонії, сонячних днів, щоденних гараздів та всього найкращого.

Хай Мати Божа покриває Вас своїм омофором, а Господь додає Вам наснаги, щоб не зупинялись Ви на життєвій дорозі і впевнено йшли до поставленої мети.

Многая і благая Вам літ, плідної праці собі на честь, а Україні та родині на добро і славу!

Голова Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь БОЙКО

МАРШ ЗВИТЯГИ

Ми любим Україну
І в ній наше зерно!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Європа нас єднає,
Ми бачимо вікно.
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

В Росію нам не треба,
Ми не підем в ярмо!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Наш дух звитяги прагне,
Ми переможем зло!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Бандитів ми поборем
І знищимо кубло!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

У брехунів й злодіїв
Ми заберем кермо!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Майдан скропили кров'ю,
Він – наш, не віддамо!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Незламна наша воля
За щастя і добро!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Наш прапор перемоги
Ми гордо несемо!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Свобода сонцем сяє –
І Київ, і Дніпро!
Гей-го! Гей-го!
Усі ми заодно!

Станіслав ГРИНДА

ВРАЖЕННЯ ОЧЕВИДЦЯ

КИЇВСЬКА СІЧ – МАЙДАН

Кілька днів перебував я на київському Майдані. Це щастя, яке випало мені на новоріччя. І скажу, враження незабутні. На Майдані панує дух свободи, де кримінальна влада не має жодного впливу.

Завдяки цьому відроджується духовність. Представники християнських конфесій встановили намети, де влаштували каплички, і в кожній щоденно відправляють Службу Божу. Зі сцени священики різних конфесій спільно щодня служать молебень для учасників Майдану. Це прообраз майбутньої єдиної християнської української Церкви.

Волонтери утворили служби життєзабезпечення. Серед учасників Майдану запроваджені взаємовідносини, подібні до таких, які були в перших християн. Якщо хтось бажає і має можливість – вносить в загальну касу свою лепту. Волонтери готують їжу і пригощають усіх. Крім цього, вони виконують усі необхідні роботи: поселяють новоприбулих, здійснюють охорону Майдану та інше.

На Майдані відпрацьовуються правила поведінки, які згодом будуть запроваджені в цілій державі. Заборонено вносити й розпивати алкогольні напої і приходити напідпитку. Дехто говорить, що, приїхавши невіруючим, завдяки доброзичливій духовній обстановці став віруючим.

Мабуть, кожному просвітянину, кожному українцю і не тільки, варто побувати на Майдані. Відчути той дух свободи у вільній козацькій Січі. На Майдан приїжджають з багатьох країн світу і не тільки українці, але й представники різних націй. Часто сюди навідуються і депутати Європарламенту. Один із них – італієць, поклявся зі сцени, що подасть пропозицію в Європарламент, щоб до керівників держави, винних у побитті студентів, були застосовані санкції.

Представниця з Чехії заявила, що вона спілкується Інтернетом із багатьма знайомими з різних країн світу і вони повідомляють, що щоранку включають телевізор, щоб послухати новини з України, з Майдану. Представник з Білорусі заявив, що на Майдані вирішується не тільки доля України, але і доля східної Європи.

Але ворог не спить – буває, засилають провокаторів, щоб дискредитувати Майдан, але це не вдається. Чітко працює служба безпеки, контррозвідка Майдану, утворена волонтерами.

Утворено також 26 сотень самооборони. На Європейській площі діє Автомайдан, де на акції збираються сотні людей на авто, як це було при поході на Межигір'я.

Якщо ви вирішили приїхати на Майдан, можете записатись у волонтери, самооборону, охорону чи іншу службу. Можете долучитись до формування колони, яка направляється пікетувати відповідні структури, можете залишитись на Майдані. Вибір за вами.

До зустрічі на Майдані!

Не втрачайте щасливої нагоди.

Бо як колись зможете пояснити своїм внукам, чому не долучилися до відновлення справжньої України, як будете виглядати в їхніх очах, якщо не побуваєте на Майдані?! Потрібно на деякий час змінювати волонтерів, які без вихідних тижнями, місяцями працюють на Майдані, несучи службу з утвердження європейської української України.

Орест ЧАЙКІВСЬКИЙ,
просвітянин

P. S. Подаємо вірш невідомого автора, який віднайшли й відредагували просвітяни міста Бурштина.

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ НАЩАДКАМ ГЕРОЇВ УПА – УЧАСНИКАМ МАЙДАНУ

Встала мати Україна –
Сонце засвітило,
Пробудилася народна
Богом дана сила.

На Майдані стали ми
Волю здобувати,
Щоб не вмерла Україна –
Наша рідна мати.

Славна молодь України –
Невмируща слава!
Хай святиться твоя воля
І наша держава!

Добра тобі, Україно,
Від роду до роду.
Як накажеш – ми поляжем
За твою свободу!

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Розщедрились

Затвердили суму грошового виміру Національної премії України імені Тараса Шевченка. Тепер вона становитиме 1,3 млн. гривень. Досі розмір премії становив близько 300 тисяч гривень.

Кажуть, що Кабмін постарався перевиконати завдання глави держави, котрий доручив збільшити грошовий вимір Шевченківської премії вдвічі.

Репресії економічної свободи

У звіті Фонду «Спадщина» і газети «Wall Street Journal», котрі роблять аналіз економічної свободи з 1995 року, стверджується, що в рейтинґу економічної свободи Україна нині – на останньому місці серед європейських країн. Видання називає цифру 49,3 бала зі 100 можливих. Це найнижчий показник серед 43 європейських країн. За світовими показниками Україна посідає 155-ту сходинку зі 178-ми в рейтинґу економічної свободи. Отаке «покращення» вже сьогодні для бізнесу зробила нинішня влада.

У вільне плавання

Україні потрібно рухатись до гнучкого обмінного курсу для зменшення вартості фінансування малого і середнього бізнесу. «Україна потребує масштабного скорочення неефективних дозволів, ліцензій та зайвих реґулювань і перевірок підприємницької діяльності», йдеться у настанові Світового банку. Також експерти зазначають, що Україні потрібно відкрити законодавчий процес для публічного обговорення і забезпечити прозорість державних тендерів.

Ковалі уже в Європі

Завдяки популярному фестивалю «Свято ковалів» Івано-Франківськ виграв проект «Відновлення ковальства як одного з найстаріших елементів економічного зростання». На його реалізацію Євросоюз виділить майж півмільйона євро.

Як повідомив начальник управління економічного та інтеґраційного розвитку виконкому Івано-Франківської міськради Богдан Білик, проект передбачає не лише вдосконалення форми проведення щорічного фестивалю «Свято ковалів», а й має дати імпульс популяризації ковальського ремесла, створенню нових робочих місць у цій сфері та залученню молоді до ковальської справи. Йдеться також про те, аби на базі мистецького комплексу «Бастіон» створити постійні майстер-класи для молоді, школярів з тим, щоб вони могли орієнтуватися при виборі професії.

Лауреати – Руслана, Вакарчук і Положинський

Цьогорічну нагороду – премію імені Василя Стуса присвятили Євромайдану. Її в 1989 році заснувала Українська асоціація незалежної творчої інтеліґенції (УАНТІ). Премію присуджують митцям, які мають видатні успіхи у своїй галузі, займають виразну громадянську позицію, активно присутні в українському культурному просторі.

Росія не любить УГКЦ

Речник УГКЦ о. Ігор Яців повідомив, що офіційний сайт Української Греко-Католицької Церкви у Росії заблокували: «Ми удостоїлися ще однієї «честі». Наші сайти не доступні». Отець Ігор розповів, що перша атака на сайт відбулася ввечері 15 січня і тривала до 17 січня. Всі атаки, як повідомили у Департаменті інформації УГКЦ, відбуваються із серверів провайдера національної телекомунікаційної компанії Росії «Ростелеком».

Цікаво, скільки ще потрібно комп'ютерних атак на український сайт, щоб нарешті запрацювали відповідні служби, які охороняють нас від зовнішніх впливів?

До золотого унітазу...

Рада збільшила фінансування діяльності Януковича

Як знаємо, Президент Янукович живе розкішніше, ніж Обама, Меркель і всі інші очільники. У нього, повідомляють в Інтернеті, є навіть золотий унітаз. Але цьогоріч Верховна Рада на 12 млн. гривень збільшила бюджетне фінансування на «обслуговування та організаційне і матеріально-технічне забезпечення діяльності Президента» – до 314 мільйонів. Торік на відповідні потреби Президента було витрачено 302 млн. гривень. Крім того, в новому бюджеті зросли видатки і на забезпечення перевезень вищих посадових осіб авіаційним транспортом – на 20 млн. Не поскупилися депутати й на охорону держорганів та посадових осіб – на 20 млн. гривень більше.

АКТУАЛЬНО

ПРО РІДНУ МІЛІЦІЮ Й ЧУЖУ АМУНІЦІЮ

Телевізор бубонить,
Радіо мовляє,
Як міліція живе
Й сили укріпляє.

Щоб підвищити престиж
Рідної міліції,
З-за кордону навезли
Гору амуніції.

Як поткнуться на майдан
Кляті демонстранти,
То вона покаже їм
Всі свої таланти.

Нині хлопці-молодці
Мають дубиняки,
У середину яких
Вперто залізяки.

Причандалля то таке
Хитре і дотепне,
Що по черепу огрій –
Він, як диня, репне.

Доторкнешся тим кийком
До якоїсь бабці, –
Забирай і узувай
У біленькі тапці.

А чого ж вона прийшла
З дідом-ветераном?
А чого вони кричать,
Що їм жить погано?

Дай старому по горбу
За слова зухвалі,
Повитрушуй з піджака
Бойові медалі!

А підвернеться студент –
Хряпни і студента,
Хай свій Уряд поважа,
Раду й Президента,

А не тицяє плакат
Під носи та в очі,
Що стипендія мала,
Що він їсти хоче.

А на тих, що наплюють
На кийки й штахети,
В охоронців нині є
Грізні водомети,

Що під натиском страшним
Будуть воду лити
Так, що струменем слона
Можна повалити.

Отакі тепер у нас
Охоронні сили.
Отакої молодцям
Зброї накупили!

Скільки пенсій трудових
Відняли для того,
Щоб придбати інвентар
Рівня світового!

Як же треба свій народ
Міцно так любити,
Щоб брандспойтом поливать
І кийками бити!

Павло ГЛАЗОВИЙ

ПРОБЛЕМА: ЛЮДИ СЕРЕД ЛЮДЕЙ

ДОЗРІТИ ДО РОЗУМІННЯ

Вони нас не бачать і не чують, а ми їх – не знаємо... Саме такими сьогодні є взаємовідносини здорової частини суспільства і тих, кого називають інвалідами. Українці ще не перебороли в собі психологію бачення їх як людей з низькими потребами. Це, у свою чергу, заважає сприймати осіб з вадами як рівних собі.

Значна частка сліпих і глухих припадає на дітей і молодь, що робить проблему взаємопорозуміння ще більш актуальною. Адже підростаюче покоління доволі вразливе, сприймає навколишній світ з обережністю, лише вчиться будувати стосунки у різних сферах життя. І тому саме на етапі становлення індивідууму важливо закласти основу, яка формуватиме надалі соціально відповідальне суспільство.

У деяких районних центрах Івано-Франківщини є спеціалізовані школи, а також товариства глухих і сліпих. У деяких із цих закладів активно працюють гуртки, творчі колективи, відбуваються цікаві заходи. Але що ми, здорові, знаємо про побут цих особливих людей? Де вони збираються, навчаються, працюють, як розважаються? Наші знання обмежуються зацікавленими поглядами у бік безслівної розмови чи людини, яка йде із тростиною в руках. Якщо здійснити будь-яку купівлю за допомогою жестів можливо, то яким чином викликати швидку допомогу, міліцію, як «почути» місцеве телебачення. Як у темряві «розгледіти» якісний товар, прочитати книжку, перейти дорогу? Як серед велелюддя не почуватися закритою групою із власними потребами й турботами?

Протягом минулого року в Івано-Франківську реалізували проект «Інтеґрація молоді з вадами слуху та зору у середовище здорових однолітків шляхом проведення спільних культурно-масових та освітніх заходів», який здійснювався у рамках ґранту Президента України для обдарованої молоді.

Організували та провели чимало культурно-масових та просвітницьких заходів, у які задіювалися люди як з певними фізичними вадами, так і без них. Зокрема, у концертній програмі «Дружні вітання» брали участь вихованці вокальної школи для обдарованих дітей «Музіба-студіо», вокально-інструментальний колектив «Молода Просвіта», творчий колектив людей з вадами слуху «Перевесло», сліпий співак Максим Самойлов та спеціальні гості зі Львова, вихованці з вадами зору – театр естрадної пісні «Дитячі мрії».

Охочі мали змогу відвідати в обласному Народному домі «Просвіта» виставку творчих робіт школярів калуської загальноосвітньої школи-інтернату для глухих дітей, де експонувалося біля тридцяти індивідуальних та колективних робіт. Нечуючі творці представляли вироби з бісеру, тканини, ниток, паперу, картону та інших матеріалів – це були і картини, і статуетки, і композиції, і ляльки-мотанки, і всяка-всячина.

Спільно з обласною дитячо-юнацькою спортивною школою інвалідів та Івано-Франківською дитячо-юнацькою спортивною школою провели показову спартакіаду на Вічевому майдані в Івано-Франківську. Молоді люди демонстрували свої здібності у боксі, настільному тенісі, спортивній ходьбі та інших видах спорту. Цікавим виявився і досвід проведення спільних літературних читань, адже довелося докласти чималих зусиль, аби глухі «почули», а сліпі «побачили» всю експресію та почуття, які намагалися передати читці. На думку присутніх, захід вдався на славу і вартує існування на постійній основі. Уже відбулися перші засідання курсів вивчення жестової мови. Поки що постійних відвідувачів небагато, але, віриться, що незабаром ситуація зміниться.

У результаті реалізації проекту виготовили посібник, який має на меті допомогти працівникам лікарень, шкіл, державних установ, магазинів та інших закладів у спілкуванні з нечуючими людьми. Започаткована молодіжна газета, де і надалі висвітлюватиметься актуальна інформація про діяльність нечуючої, незрячої молоді та осіб без фізичних вад з метою покращення розуміння умов та побуту різних соціальних груп.

Така платформа для спілкування є вкрай необхідною, адже, як показали результати анкетування підлітків у деяких школах області, з фізично неповносправними однолітками товаришує невеликий відсоток молоді, а про особливості їхнього життя більшість не має навіть уявлення. Важливим чинником у зміні такої ситуації є і проведення факультативних бесід учнів зі шкільним психологом. Тому в рамках ґранту Президента України для обдарованої молоді провели семінар для останніх, який передбачає поширення практики на районні та сільські школи області.

Незрячі та глухі люди поки не стали природною частиною українського соціуму. Вони ізольовані – спілкуються зі своїм, вузьким, оточенням, не можуть отримати повноцінний доступ до освіти, будувати кар'єру, жити звичайним для нас побутом. Їхнє життя – це щоденна боротьба. Оточення має дозріти до розуміння проблем інших, навчитися сприймати усіх як рівних і позбутися стереотипів. Тільки після цього зможе відбутися адаптація освіти, підприємств, інфраструктури тощо.

Обов'язок кожного – допомогти ближньому змінити обставини, які здаються нездоланними.

Євгенія БАРДЯК,
голова «Молодої Просвіти»

РЕЗОНАНС

НЕ ШУКАЙМО ВОРОГІВ СЕРЕД СВОЇХ...

Як ми повідомляли, в Івано-Франківську створили громадську організацію «Майдан». Її структура складається з Президії (одинадцять осіб) для оперативного управління роботою та Ради з чотирьох відділів: інформаційно-аналітичного, правової підтримки, фінансово-господарського і внутрішньої безпеки, які очолили відповідно Сергій Адамович, Володимир Чорноус, Олександр Сінькевич і Михайло Бойчук.

Як і все нове, громадська організація прикарпатського «Майдану» формується у палких дискусіях і часом спонтанному обговоренні питань, які ніби й не є сферою його турбот. На останньому, третьому, засіданні виникла дискусія щодо добродійних коштів, які збирає «Просвіта» на музей шани Тараса Шевченка. Зокрема, громадський активіст Роман Островський обурювався, що «Просвіта» взяла гроші від Партії реґіонів.

– «Просвіта» лише облаштувала скриньки для збору пожертв і виставляє їх у велелюдних місцях, на різних акціях та відкрила банківський рахунок, – говорить голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький. – Люди чи організації самі вносять свою лепту і записують себе у список жертводавців, а «Галицька Просвіта» їх оприлюднює. Зібрані пожертви облікує спеціальна комісія, до якої входять представники громадськості й управління культури. А йдуть вони на добру справу – облаштування приміщення, стендів... Ми виходимо з принципу: лепта кожного цінна... Шкода, що прізвищ тих, хто шукає у цьому якусь крамолу, якраз немає у списках жертводавців. Зрештою, музей – справа клопітна і якби хтось із активістів «Майдану», що так побивається нею, взявся за її довершення, ми були б дуже вдячні...

Нагадаємо, що створення музею – громадська ініціатива, до якої долучилось управління культури облдержадміністрації.

Справді прикро, що навіть у такій, здавалося б, благородній справі, дехто шукає ворогів. Навіть нібито з патріотичних почувань.

Теодор ДРОВНИЧ

ЖИТТЯ ДІАСПОРИ

В ОСЕРЕДКУ СВ. АНДРІЯ

Українська громада в Норт-Порті, Флорида (США), відзначила храмове свято в осередку ім. Св. Андрія в неділю, 15 грудня. Після богослужіння в українських церквах на святковий обід прибули члени осередку з родинами та гості. На це родинне свято були також запрошені українські родини, які проживають в інших містах південно-західної частини сонячної Флориди.

У святково прикрашеній залі перебували гості. Після теплого привітання голови осередку Віктора Лісничого отець протоієрей Іван Фатенко поблагословив трапезу.

Ведуча Віра Боднарук подякувала пані добродійці Анастасії Фатенко та пані Марусі Чорній, Анні Наливайко та Ірині Джонсон за турботи про прийняття.

Святкова програма почалася переказом про народні звичаї, пов'язані зі святоандріївським вечором. Свято напередодні Андрія – це, головно, свято дівчат на виданні, яке має корені давніх народних звичаїв, що належать до зимового циклу родинних обрядів. Головну роль у цих обрядах має ворожіння, і про це розповіла Леся Попель з великим почуттям і переживанням.

Продовжуючи тему ворожіння та любові, «соловейки осередку», а це – Марія Бойдуй, Галя Лісніча, Марія Никитин, Анна Наливайко та Віра Боднарук виконали чотири пісні: «Мені ворожка ворожила», «Айстри білі», «Час рікою пливе» (слова І. Франка) та «Де згода в сімействі» (слова Ганни Черінь). Акомпанував їм на акордеоні Володимир Шпічка.

Оскільки український народ знаний у світі як співучий, запросили всіх присутніх заспівати разом «Ой, дівчино, шумить гай», «Ти казала…» та «Ой, на горі, на горі»… Всі радісно співали під супровід акордеону Володимира Шпічки.

Ведуча коротко згадала про жваве громадське життя в осередку. Тут мають свої домівки українські американські ветерани, 56-ий відділ Союзу українок Америки та Український американський клуб, де проводять свої сходини, вечірки, доповіді. Тут також проводить свої засідання Громадський комітет, до якого входять представники всіх українських організацій, які разом планують такі урочистості, як вшанування жертв голодомору 1932–1933 рр., свято Злуки земель України, свято Шевченка, відзначення Чорнобильської трагедії та свято Незалежності України.

В осередку є бібліотека ім. Сенатора Павла Юзика, тут маємо «читацький куток», де можна читати найновіші українські й американські газети та журнали, тут можна розважитися зі своїми друзями в понеділки та четверги, щоб грати в шахи чи карти. Тут також є Wi-Fi зона, Internet і Skype, де можна переглядати програми з України.

Для осіб, що цікавляться кулінарним мистецтвом, є нагода ліпити вареники і при тім пожартувати та довідатися, що відбувається в громаді й у сусідів. Щоб бути членом осередку, внесок становить лише $ 20.00 на рік.

Але якою б дружньою і приємною не була атмосфера, все ж усіх присутніх турбувала доля Євромайдану в Києві та інших містах України, де понад мільйон людей повстали за вступ України до Євросоюзу, а не в союз із Росією. Щоб допомогти протестувальникам на Майдані, були написані листи до американських сенаторів та конґресменів із проханням допомогти українському народові позбутися корумпованого проводу й запобігти покаранню мітинґарів. Присутні радо підписували ці листи і складали пожертви для Євромайдану. На екрані біля столу з листами було показано панораму протесту на Майдані в Києві.

Виступають «Соловейки»

Великим успіхом храмового свята св. Андрія завдячуємо членам Управи осередку: Вікторові і Галі Лісничим, Дарії та Євгенові Томашоським, Кларі та Володимирові Шпічкам, Марії Никитин та Вірі й Богданові Боднарукам. Також подяка новим членам – Марії та Миколі Компанійцям за їхню поміч. За зібрання підписів до американських сенаторів і конґресменів щира подяка Нусі Мацілінській.

Віра БОДНАРУК

СХІД І ЗАХІД: ЄДНАННЯ В ДОЛЯХ

КАРПАТСЬКІ СТЕЖКИ
ХРИСТІ АЛЧЕВСЬКОЇ-МОЛОДШОЇ

(Продовження. Поч. у № 3)

* * *

…У серпні 1906 року Христя Алчевська разом з матір'ю Христиною Данилівною (1841–1920), письменницею і діячкою народної освіти, приїхала на Гуцульщину. Яремча, Дора, Татарів – місця їхнього побуту і відпочинку. Вражена красою Карпат, неповторністю природи краю, поетеса своє захоплення і душевний стан, розбурханий побаченим, вилила у ґроні поезій – «В Карпатах», «Спомин» та інших. У вірші «В Карпатах» вона, зокрема, декламує:

Прут несе бурхливі води,
Ліс на горах гомонить;
Чи замовкнеш, давня туго?..
Тихше смутку, тихше… Цить!
Вихор смереки ламає,
В лісу просить забуття…
Ой ти, туго, – що той вихор,
Лиш не знищиш небуття!

А ось яскраво-образна картина з гуцульського краю, майстерно змальована у поезії «Спомин»:

Я пригадую зелені
Гори й хатку лісника,
І барвистії жоржини,
Й співи Жонкові шалені,
Де спить папороть стрункa…
Ой шумує, не вгаває
Ліс тепер на горах тих,
А про нас уже й не дума…
Мій же люд в снігах блукає.
Снів шукає золотих!..

1907 р. Христя Алчевська під враженнями від перебування в Галичині пише поезію «Дві сестри», присвячену долі двох половин України – російської та австрійської, – символічна назва «Дві сестри». Письменниця висловила рядками твору прагнення українців визволитися з лабет двох імперій і об'єднатися в одну державу.

Твори з карпатського циклу ввійшли до першої збірки молодої поетеси під назвою «Туга за сонцем», до якої включено 60 віршів і поему «Згага краси» (1907). Цю збірку ліричних творів Христя Алчевська присвятила своїй матері Христі Данилівні Алчевській зі словами «Тобі, що свій народ кохаєш»… А після них проголошує:

Великеє Сонце! Зійди над землею,
Закутою в горе, сповитою в тьму.
Великеє Сонце!
Зійди над сльозами,
Над морем страждання,
над путами сну
Великеє Сонце! Збуди Україну!..

Такі мотиви у творчості молодої письменниці зродилися після відвідин Галичини і спілкування з діячами національно-демократичного руху – І. Франком, М. Павликом, М. Мочульським, О. Кобилянською та іншими.

Свою першу збірку поезій Христина Алчевська, до речі, видала зі своїм портретом – «гарна струнка постать в гуцульському уборі».

До речі, І. Франко, вказавши на ідейну нечіткість, декларативність, «салонову мову» багатьох поезій збірки «Туга за Сонцем», одночасно позитивно її оцінив. Він радив Христі Алчевській пильніше придивлятися до життя, розширювати систему образів, вдосконалювати свою художню майстерність, «…багато працювати над собою, щоб розвити… задатки… природи».

* * *

…Під час побуту на Гуцульщині Христя Алчевська познайомилася у с. Дора з двома галицькими студентами – братами Бучинськими, дітьми Драгоманового приятеля Мелітона Бучинського (1817–1903). Серед них Богдан Бучинський (1883–1907) – молодий талановитий історик, автор праці «Студії до історії унії» (Побачила світ 1908 р., по смерті автора). Згодом, 2 листопада 1907 р., у листі до Михайла Павлика, дізнавшись про передчасно померлого сина М. Бучинського, зі скорботою писала: «…Як шкода молодого Богдана Бучинського, що так несподівано вмер від сухот! Адже ми його бачили цілком здоровим і повним сил…»

Отож, довідавшись із газетних публікацій про приїзд на Гуцульщину українців з Великої України, брати, подолавши велосипедами дванадцятикілометрову відстань, завітали до Дори, щоб встановити зв'язки між галицькою і наддніпрянською молодю. Вони запросили родину Алчевських на народні гуляння (фестини, провели екскурсії околицями «над шумливим потоком (Джонкою і Прутом) і над скелями, вкритими смерековим лісом» (згадувала Христя Алчевська). Побували вони і на виборчому аґітаційному вічу в Микуличині.

Христя Алчевська з Ольгою Кобилянською

Якраз тут, у Микуличині, брати Бучинські познайомили родину Алчевських (в т. ч. й Івана Алчевського, на той час відомого співака, який виступав в оперному театрі американської столиці «Манхаттан Опера Хауз») із письменником і журналістом, одним із засновників Руської-української радикальної партії і її головою, прихильником ліберального соціалізму і речником ідеї самостійності України Михайлом Павликом (1853–1915). Тут старенький «дідусь» Павлик (за виразом Христі Алчевської) перебував на відпочинку і мешкав у гуцульській «колибі».

Молода письменниця-демократка була приємно вражена від зустрічі з цим українським діячем на громадсько-політичній ниві. Вона з цікавістю заслуховувалася у його розповіді й міркування про український рух в Галичині, повернувшись згодом до Харкова, Христя Алчевська підтримувала з М. Павликом листовний зв'язок. У листі до М. Павлика від 25 вересня 1906 р. вона клопочеться про передплату української газети «Громадський голос» – орган Радикальної партії в Галичині (видавалася у Львові в 1895–1938 рр.). А у збірці «Моєму краю» (1914) Михайлові Павлику вона присвячує пафосні поетичні рядки, в яких звертається до нього словами:

…О сивий орле, юний духом!
Навчи нас рідний край любить
І нашу долю невблаганну
Ясною й доброю зробить…
…Навчи кайданів не лякатись,
Горіти, тюрми руйнувать,
Любити, вірить, сподіватись,
Життя за волю віддавать!

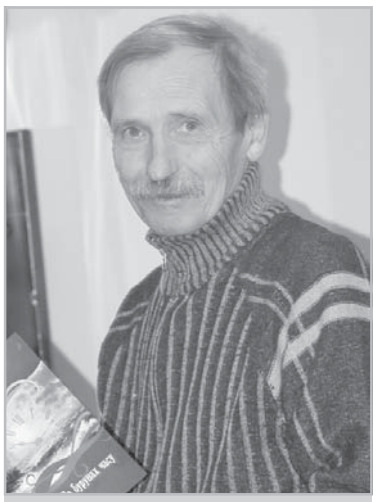
В листі від 18 січня 1907 р. Михайлові Павлику поетеса дякує за його публіцистичну працю «Москвофільство» (1906) і книжку «Михайло Драгоманов і єго роля в розвою України» (Львів, 1907), де Михайло Павлик є автором «Попереднього слова і деяких вміщених тут матеріалів». У листі від 17 липня 1909 р. вона пише Михайлові Павлику: «…Вашим словам надаю дуже велику вагу», а в листі від 27 вересня 1911 р. – «…я так поважаю Вас і Вашу опінію».

* * *

«…До мене дійшла вістка, що її не стало. Ніяк не можу з тим погодитися, щоб її вже не було. В моїй пам'яті вона обличчям і вдачею молода так, як я її пізнала 1902 року (фактично – 1903 р. – В. М.). Тоді дістала я перший її лист зі світлиною з Ялти, з-над Чорного моря», – ділилася своїми спогадами про Христю Алчевську з приводу її смерті у 1931 році Ольга Кобилянська (3 лютого 1933 року,Чернівці). Знала відома українська письменниця з Буковини Христю Алчевську ще до їхньої особистої зустрічі зі спроб молодої поетки в «Літературно-науковому віснику». І ще із листування – щирого, довірливого, яке окрилювало молоду поетесу, кликало і надихало її на творчість і потребу боротьби за кращий світ. В листі з Ялти (1903) Христя Алчевська зізнається Ользі Кобилянській: «Нині-бо вступаємо ми на арену європейських подій (в розумінні культурному), ми прокинулися й займемо собі, оберемо небавом довліюче нам, руським (тут – українцям. – В. М.), місце – це моє credo й ніхто не знищить в мене цієї віри!»

Володимир МОРОЗЮК,
член НСПУ

(Далі буде)

НА БУРУНАХ ЧАСУ
ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЯ ГАНУЩАКА

Василь Ганущак був талановитим чоловіком.

Член Національної спілки письменників України, чудовий поет, перекладач, публіцист, просвітянський діяч, якого знають не тільки на Івано-Франківщині, а й далеко за її межами.

Скільки цікавих просвітянських заходів провели ми за його участі! І в Калуші, і в Дрогобичі, і в Долині, і в Старому Мізуні, і в Новиці, і в Голині… Василь умів відшукати такі теми, які одразу зацікавлювали слухачів. Був безпосереднім і щирим у бажанні донести до людей відомості про людей, події, факти культурно-мистецького життя та історію України, які замовчувалися чи були забороненими. Ревно і послідовно обстоював право українців на рідну мову, культуру. Був стійким і безкомпромісним, коли стояло питання української незалежності й волі.

Його життєва дорога була нелегкою, але він ніде не збочив.

Народився Василь Дмитрович Ганущак 25 січня 1949 року в мальовничому селі Микитинці Косівського району. Навчався у місцевій восьмирічці, після закінчення якої вступив до Рогатинського ветзоотехнікуму. Після закінчення строкової служби в парашутно-десантних військах вступив на українське відділення філологічного факультету Львівського університету імені Івана Франка, з якого був відрахований за політичні переконання. Майже сорок років тому доля привела Василя до Калуша, де він працював апаратником у цеху ПВХ. Заочно закінчив Літературний інститут у Москві, був аспірантом Інституту літератури Академії наук України.

З десяти років почав писати вірші. Перші Василеві публікації з'явилися, коли він навчався в Рогатині. Це місто він дуже любив.

Тут вечори такі чудові
Пливуть по Липі до Дністра,
І таємничу з ними мову
Провадить чортова гора.

«Пісня про Рогатин»

З 1985 року працював кореспондентом проґресивного на той час івано-франківського молодіжного часопису «Комсомольський прапор» (пізніше – «Світ молоді»), тривалий час був заступником редактора тижневика «Новий час» в Івано-Франківську, а відтак – редактором калуської газети «Оріана».

У 1991 році вийшла перша збірка поезій В. Ганущака «Відрух», у 1995-му у спецвипуску газети «За незалежність» – переклад поеми відомої білоруської поетки Ніни Мацяш «Олекса Довбуш», у 2007 – книжка для дітей «Скоромовки, теревеньки та інші витребеньки» для розвитку дитячого мовлення (за неї, а також за численні журнальні та газетні публікації автор став лауреатом обласної премії імені Марійки Підгірянки), а в 2010 році світ побачила поетична збірка «На бурунах часу», за яку він був удостоєний обласної премії імені Василя Стефаника.

Багато творів нашого краянина опубліковані в колективних збірниках, альманахах, на шпальтах різноманітних часописів.

В. Ганущак був добрим редактором. Саме він зібрав і впорядкував твори чудового поета і відомого політичного діяча Олеся Бабія (1997), редаґував «Шевченкіану» та «Франкіану» Богдана Лепкого, «Книжку горя» Марка Мурави, поетичні збірки Богдана Корвача, Івана Ткачика та ін.

Василь завжди був дуже вимогливим до слова – і свого, і чужого. Його вірші відшліфовані, вислови чіткі й лаконічні. У них весь Ганущак – зі своїми переживаннями, захопленнями, переконаннями, бажаннями.

Він, як і його ліричний герой, захоплювався красою Карпатських гір, гордим містом Лева, його історією:

Цілую твоє каміння,
Припадаю до нього вустами,
Вріс я у тебе корінням,
Я люблю тебе до нестями.

«До Львова»

У ряді віршів останньої збірки – тривожні роздуми про долю українського народу й окремої людини, філософські рефлексії про сенс життя. Він вбачав його, отой сенс, в активності, діянні. Як пише поет у вірші «На бурунах часу», треба перебувати не в «тихих водах», а на «бурунах стрімких», тобто на хвилях – пінистих і навальних. Не бути байдужим, інертним. Лише активне життя має сенс.

Захоплюють Василеві інтимні вірші. Вони іноді такі, як оголені нерви серця, як обірвані струни найкращих надій, як надривний плач самотньої скрипки.

Ми змарнували весну,
змарнували літо,
І надто холодну
та непривітну осінь,
І ти розумієш сама,
Що вже почалася зима
І позамерзали слова,
Давно вже – позамерзали.

«Кохана, позамерзали слова…»

Незважаючи на сильний лірич-ний струмінь, для поета все ж більше властивий стриманомужній, гіркувато-терпкий, а то й іронічно-викривальний стиль:

А тут – суцільний дискомфорт,
А тут щомиті обкрадають
Тебе, твоїх дітей, народ,
Який замість боротися – ридає.

«А тут – суцільний дискомфорт…»

Але такий серйозний, не раз, можливо, надміру впертий і незрушний, чоловік, як Ганущак, прекрасно розумів дитячу душу. Свідченням цього є його книжечка «Скоромовок», у якій цікаві віршики про Лялю й Опанаса, про Терешка й петрушку, про довгий плащ і Пилипову пилу, про Кобру і корбу, про хвалькуватого Воза і шпали, які вміють розмовляти, про різних звірів та чудове місто Стрий.

Чималу частину творчого доробку В. Ганущака становлять переклади з латинської, німецької, французької, польської, словацької, литовської, білоруської, молдавської, російської мов. Він зізнавався, що вибирає для перекладу твори тих авторів, які йому чимось близькі.

4 червня 2013 ми втратили Василя. Він відійшов у вічність так і не здійснивши багатьох своїх задумів, але те, що встиг зробити, вагоме. Його слово розбуджує думку, розворушує серце і сяє незгасним полум'ям любові до людей і світу.

Оксана ТЕБЕШЕВСЬКА,
заслужений учитель України, письменниця

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Я ГОВОРЮ ІЗ НЕБЕСАМИ

Презентація нової поетичної збірки Неоніли Стефурак «Сакральний простір: Листи до Бога» відбулася в Івано-Франківську. Дійство у мистецькій світлиці обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка розпочалося органною духовною музикою у виконанні Сергія Слижука. А потім авторка Неоніла Стефурак читала проникливе «Хто не зрадив і хто не зрікся, хто в непевний не квилив час – Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас»...

«Ця книжка складна, вона потребує самоти, – сказала про своє творіння Неоніла Стефурак. – А душа кожної людини потребує цілющих слів... А ще – музики». І лунала безсмертна фа-мінорна хоральна прелюдія Баха. І вона, і магія світлого слова налаштували присутніх на сповідальний лад. Але книжка – це не лише зміст, а й оформлення. І оздобила цей духовний витвір своїми роботами талановита Тетяна Павлик. Ілюстрацією до неї стала картина, на якій бачимо у храмі малесеньку розгублену людину. Та з нього вона виходить усміхнена і щаслива. І ця радість передана на фото на форзаці нової книжки.

Вітали авторку Неонілу Стефурак із виходом книжки духовної лірики Галина Турелик, Володимир Качкан, Богдан Томенчук, Ярослав Ткачівський, зичили її таланту квітучих весен і щедрих врожаїв.

Л. Т.

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ВІД ПЕРВНІВ НАШИХ

Цьогоріч колядницький гурт просвітянського осередку «Світовид» колядував, як кажуть, на всю Україну. Леґінська коляда зачаровувала магічною силою чоловічого багатоголосся, неповторного мелосу і чистою вібрацією дзвоників на гуцульських топірцях усіх господарів і господинь, куди завітували колядники. Чарували вони і київський Майдан.

Керівник товариства Олег Полівчак розповів, що у столиці гурт виступав на сцені Майдану і викликав захоплення людей. «Ми вітали зі святом Різдва і колядували в сотнях самооборони, котрі є на Майдані – в Коломийській сотні, Сотні афґанців – вони були вражені й казали, що не чули й не бачили такого. Далі нас запросив «5 Канал», а опісля тішили людей у «Просвіті», Києво-Могилянській академії.

Керівник ансамблю Леся Турянська записала гуцульську старовинну леґінську колядку в Криворівні, а ми її трішки опрацювали, аби вона набула сценічного вигляду – і вийшло дуже гарно! Тепер колядуємо і віншуємо всіх гарних людей».

«Світовид» об'єднує людей різних спеціальностей і поглядів, які прагнуть дійти до першоджерел своєї нації, цікавляться історією свого народу, своїми первнями.

Н. К.

СВЯТОЧНЕ

РІЗДВЯНЕ ТИСЯЧОГОЛОССЯ

У Долині вперше в Україні на тисячі голосів лунала «Нова радість...»

На християнське свято святого Василія Великого, яке ще називають Старим Новим роком, у Долині відбулося велелюдне культурно-мистецьке дійство «Велика коляда у Долині». Понад п'ять тисяч долинян на площі в супроводі Долинського муніципального народного духового оркестру під орудою Ярослава Скаб'яка одночасно проколядували «Нова радість стала», а відтак понад дві сотні Василів, Васильків та Василин – «Добрий вечір тобі, пане господарю». Тож велика коляда того дня офіційно ще й стала рекордною у номінації «найбільш масове одночасне виконання колядки» і потрапила до «Книги рекордів України».

Свято у Долині благословили чільники всіх церковних конфесій Долинщини – отець-ігумен Дам'ян Кастран, отці-декани Зореслав Котович, Йосип Жовнірович та Ярослав Лашків. А ще втішила позиція отця-мітрата Ярослава Лашківа – декана Долинського УАПЦ про солідарність з УГКЦ у часі випробувань через «мінкультовські» заяви-погрози влади: «Ми не проситимемо, а вимагатимемо тих людських цінностей, на які наш український народ заслуговує і які записані у нашій Конституції».

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

ДОРОГА ДО ОТЧОГО ДОМУ

Збірка творчого тандему поета Івана Драбчука та композитора Омеляна Ліуша «Пісні рідного краю» побачила світ в Івано-Франківському видавництві «СІМИК». Обидва, можна сказати, родом з-під Галича (один – із Сільця, а другий – з Кінашева), тому і мила їм подністровська земля, рідні терени з розлогими полями, зеленими гаями й переліськами, й та стежина, що додому йде сама. Зрозуміло, що у збірці є так багато пісень про Галич, дорогу додому, ностальгію за рідним краєм, переживань про долю України. А ще про найвеличніше почуття – любов... «Творчі джерела двох галичан злилися у грайливу ріку. Як і слова, музичні акорди добиралися серцем, бо хіба можна інакше писати про це», – йдеться у короткій анотації до видання.

Зауважу, що до цієї книги автори підійшли з уже чималим творчим доробком. Іван Драбчук має три поетичні збірки – «Поезія зірок», «Білоцвіт» «Дощ осінніх яблук», історичних есеїв та книг. А Омелян Ліуш свої композиторські надбання об'єднав у збірці «Пісні над Дніпром» та «Прикарпаття моє», яка найближчим часом вийде у видавництві. Має і власні поетичні збірки.

Сподіваємось, що нові пісні цих двох авторів знайдуть своїх поціновувачів – талановитих виконавців і вдячних слухачів. До речі, збірку «Пісні рідного краю» можна придбати у просвітянській книгарні, що у НД «Просвіта».

Богдан БОРОВИК

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

ГУЦУЛЬСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Традиційно видання «Гуцульський календар-2014» надійшло до поціновувачів розмаїте й цікаве, гарно ілюстроване, насичене глибиною думки та важливістю заторкнених проблем у кожній із публікацій.

Календар є відображенням своєрідності й неповторності Гуцульщини і охоплює тематичний пласт від історії до сучасності. Помісячний перелік ювілейних пам'ятних дат Гуцульщини має свою тяглість у розділі «Пам'ятаємо і шануємо», де йдеться про Юрія Федьковича, різьбяра-будівничого Василя Турчиняка, Марка Черемшину і побратима по перу Онуфрія Манчука, художника Івана Свищука, леґенду Карпат Петра Шекерика-Доникового. Хвилюючою є розповідь «Столітні роковини уродин» – про спорудження в 1862 році під Сокільською скелею над бурхливим Черемошем першого пам'ятника геніальному Кобзареві.

Героїчні сторінки в історії краю розкривають публікації «110 років від створення «Січей» на Верховинщині», «Гуцульщина в роки Першої світової війни», «Гуцульська волелюбність» – про гуцульську республіку на Закарпатті, «Всенародне пробудження» – про січових стрільців із гір.

А який заряд бадьорості дають фотомистецькі речі відомого фотомайстра Ярослава Тимофійчука, зацікавлені оповіді про митців Богдана Штундера і Богдана Радиша, Петра Арсенича, 85-літнього Івана Гречка, Василя Коржука, Михайла Юсипчука (Дідишина).

Розділ «Твої люди, Гуцульщино» вмістив у свій обшир оповідь про Яворів мистецький, теперішніх творців добрих справ у Карпатах. Цікавими є дослідження «Гуцульщина в серцях митців», «Етнопоходження гуцулів», «Слідами «Тіней забутих предків» та інші матеріали з розділу «Люби і знай свій рідний край».

Фоторепортаж заново повертає до чарівного дійства – XXI Міжнародного гуцульського фестивалю. Гуцул за походженням і відомий прозаїк за покликанням Василь Портяк привертає увагу до забутого – передає зміст власного календаря церковного дяка, велику енерґетику несуть у собі невеликі, але щирі оповіді про краян – талановитих у певних сферах, зразки літературної творчості.

Не можуть залишити байдужими матеріали про українсько-румунські взаємини, місцевих ґаздів і ґаздинь, «Драгобрат – столиця гірськолижного спорту», екологічні та інші проблеми. Дуже втішив цьогорічний календар статтями «Призабуті ремесла», «Господарка», «Корисно знати». Традиційно це число добре проілюстроване світлинами художніх полотен. Його варто придбати і матимете цікавого чтива на цілий рік.

Богдан ФІҐОЛЬ

ДО ДЖЕРЕЛ

І ПОВЕРНУСЬ У ДАВНИНУ...

У світлиці народного історико-краєзнавчого музею с. Бортники Тлумацького району відбулося свято «Дідух – родинний оберіг», яке підготували члени «Молодої Просвіти», учні 6 класу Бортниківського НВК.

За давньою традицією, директор музею Іван Карп'як урочисто вніс дідуха до музейної світлиці й повіншував учасників заходу:

Віншую вас цими святами,
Щоб в радості, веселості
Ці свята спровадити, відтепер за рік
Кращих, ліпших дочекати.
Христос рождається...

Учні розповіли про те, що назва «дідух» свідчить, що, безперечно, це прадід, перший предок народу. Вважалося, коли вижата нива, душі померлих вселяються в останній сніп, а в Різдвяні свята духи пращурів із настанням сутінків оселяються в помешканнях родини, тож на їхню честь і ставили дідуха на покуті.

Дідух, дідівський дух, дух поля, житній дух. Виготовляли його з найкращих житніх та пшеничних пучечків, прикрашали кольоровими стрічками, квітами, травами.

Вважалося, що душі (духи) предків постійно контактують з родиною, допомагають їй у господарстві, оберігають від вогню, посухи, повеней, граду, злих та нечистих сил, відводять громи. Саме тому дідух – оберіг-символ був присутній у кожній оселі під час Різдва. Після свят його спалювали, а попелом обсипали все обійстя, щоб він оберігав родину від усякого зла.

З цікавістю слухали учасники дійства розповіді бортниківських майстрів, які виготовляють дідухи: Лесі Опар та Романа Горбака. Варто сказати, що мистецтво виготовляти дідухи учневі 8 класу Бортниківського НВК передала його мати Світлана Горбак, дідухи та павуки усіх трьох майстрів неодноразово експонувалися на виставках-конкурсах у Тлумачі та Івано-Франківську, де займали призові місця. Майстри ознайомили учнів з технікою виготовлення дідухів.

Доречно прозвучали поетичні рядки про дідухи, які декламували Діана Босечко, Марія Кузів, Тетяна Оленчук, Оксана Смалюга.

На закінчення дійства заступник директора з виховної роботи Люба Герасимів зауважила, що ми повинні свято оберігати традиції народу, а також розповіла учням про символічне значення солом'яного павука, який також прикрашав оселі під час Різдвяних свят. А директор музею Іван Карп'як ознайомив присутніх з виставкою, приуроченою дідухам.

На домашнє завдання класний керівник задала учням записати імена та прізвища своїх предків, адже в наших прадідів був розвинений культ пращурів, у кожній родині поіменно знали й відповідно шанували до сьомого коліна своїх попередників. Наступною темою виховного заходу стане тема «Наш родовід».

Оксана ТРАК,
голова первинного осередку «Просвіта» с. Бортники, класний керівник

Бортниківські майстри з виготовлення дідухів Леся Опар та Роман Горбак розповідають дітям про техніку виготовлення дідухів у музейній світлиці

ПАМ'ЯТЬ

ТОЙ, ЩО УТВЕРДЖУВАВ СОНЕТ...

Поет, багатолітній очільник Івано-Франківської обласної організації Спілки письменників України Ярослав Дорошенко в одному з віршів звертався до свого сучасника таким ліричним рядком: «Твоїх надій високе озоріння...» Ці слова і стали лейтмотивом проведеного в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка вшанування пам'яті Я. Дорошенка і вручення відзнак лауреатам міської премії його імені за найкращу збірку сонетів і найкращий цикл сонетів, яка має Всеукраїнський статус.

У названих номінаціях серед десяти претендентів переможцями визнали Віктора Мельника з Вінниці за книжку «Трильярди сонетів» та Юрія Назаренка із Сумщини за цикл творів із книги «Королівський вінок сонетів». Дипломи та премії вручив їм заступник міського голови Михайло Верес, який очолює комісію з присудження премії ім. Я. Дорошенка. Звичайно ж, член НСПУ Ганна Дорошенко, вдова поета й берегиня пам'яті про нього надала слово лауреатам. Вщерть переповнена зала аплодувала Ю. Назаренку за твори з вінка сонетів, присвяченого Я. Дорошенкові. Як і В. Мельнику за сонети, позначені певним експериментаторським підходом.

Присутніх ознайомили також із географією авторів, які надіслали свої доробки для участі в конкурсі, а це знані й менш знані поети з Києва, Одеси, Львова, Нової Каховки на Херсонщині й Рожнятова...

Звичайно ж, звучали сонети і самого незабутнього Ярослава Юрійовича, а також пісні на його слова, покладені на музику композитором Богданом Шиптуром, який бентежно згадував про свою творчу співпрацю з поетом. Поділилися спогадами, перекинули місток до започатковуваних нині в Івано-Франківську традицій привернення уваги громадськості до сонетярського мистецтва голова обласної організації НСПУ Євген Баран, її відповідальний секретар, Ярослав Ткачівський, письменники Степан Процюк, Василь Рябий. Зокрема, народилась ідея проводити в місті між двома Бистрицями і фестиваль сонетярів України.

Продемонстровані присутнім у залі фраґменти однієї з програм ОТБ «Галичина» були особливо зворушливими для тих, хто близько знав поета і громадсько-культурного діяча, українського патріота, якого ще в зовсім молоді літа за його волелюбні переконання совітський режим покарав каторжними роботами на шахті у Воркуті. Усі вслухалися в живий голос «гетьмана Дорошенка», як його з повагою називали в колі прикарпатських письменників. А сам Ярослав Юрійович з екрана читав свої твори, роздумував над проблемами утвердження дійсно українських державних, суспільних і духовних пріоритетів у незалежній Україні...

Теодор ДРОВНИЧ

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

САВА

У леґенді про заснування Рима згадується одне з давніх племен Середньої Італії – сабини, або сабиняни. Міфічний засновник відомої столиці, розповідається в тій леґенді, аби збільшити населення міста, викрав у того племені скількись жінок, що начебто згодом спричинилося до замирення з тими ж сабинами та до створення римського народу, ну й, до речі, стало невичерпною скарбницею сюжетів художникам усього світу, скажімо, таким, як славний француз Жак-Луї Давід.

Дехто з учених саме від назви згаданого племені й виводить наймення Сава (інші ж як на корінь імені вказують на назву фрігійського міста Саби).

Ім'я Саба в українській вимові, можливо, під натиском наймення Саватій, своєрідного родича суботи, перетворилося врешті-решт у Саву. Від цієї форми й утворені всі прізвища – тезки імені: Савченко, Савчук, Савко, Савусик, Савостян, Савчуків, Савочко та інші.

ТЕТЯНА

З півтораста років тому жіноче наймення Тетяна (давніше Татіана) найчастіше зустрічалося в так званому великопанському, аристократичному середовищі. Це підтверджує й роман Олександра Пушкіна «Євгеній Онєгін», де одна з головних героїнь носить ім'я Тетяна (Татьяна). Однак з часом наймення поширилося серед простолюддя і стало одним із найпопулярніших у східних слов'ян та їхніх сусідів, дало безліч пестливих форм (Тетянка, Таня, Танечна, Танюсенька, Таніся, Танісенька – в українців, ті ж та ще й: Танюта, Танюха, Таньша, Танюра, Танятка, Таха, Тахуся, Ташечка, Татка і Татуля – в росіян, Таццянка – у білорусів, Татіца і Тіана – в молдаванів і т. ін.).

Зустрічаються й прізвищні форми наймення (Тетянченко, Тетяноха, Тетянчук – в Україні, Татьянов, Татьяничев – у Росії, наприклад). До родини цього імені належать й деякі рідкісні чоловічі наймення, зокрема такі, як: Татій і Татіон.

Родовід Тетяни вельми заплутаний. Одні його ведуть од назви сабинського царя – Татіус чи грецького слова татто (встановлювати, визначати чи призначати); інші перекладають його як засновниця чи володарка (міста, краю).